

# Allsvenskans rekordsegrar genom tiderna

av Jimmy Lindahl

Tio mål av ett lag i en och samma match tillhör inte vanligheterna i fotboll. Att göra det på den yttersta elitnivån är ännu ovanligare. Sedan allsvenskan startade 1924/25 har det endast hänt tio gånger att ett lag gjort minst så många mål, och i augusti är det 36 år sedan det senast hände.

Här kommer en kort beskrivning av de tio matcherna. Redovisningen av matchen Malmö FF-Halmstads BK 1943 är dock mycket kortfattad eftersom den nyligen beskrevs i en artikel om Arne Hjertsson. (*SFS-Bolletinen* 2000:4)

## I. Fredagen den 6 april 1928, Örgryte IS - IFK Norrköping 11-0 (3-0)

ÖIS: Hugo Ödvall; Douglas Krook, Erik Hultgren; Henning Helgesson, Sven Friberg, Ivar Klingström; Allan Billing, Sven Rydell, Carl-Erik Holmberg, Harry Zachrisson, Evert Lundqvist.  
IFK: Gunnar Ragnar; Valter Landström, Gösta Andersson; Allan Johansson, Allan Hasselmark, Torsten Johansson; Olle Ringdahl, David Adolfsson, Ragnar Andersson, Nils Ljungqvist, Edvin Johansson.

Domare: Otto Ohlsson från Helsingborg inför 5.514 åskådare på Ullevi.

1-0 Carl-Erik Holmberg (9), 2-0 Harry Zachrisson (23), 3-0 Harry Zachrisson (33), 4-0 Harry Zachrisson (49), 5-0 Sven Rydell (55), 6-0 Sven Rydell (66), 7-0 Harry Zachrisson (70), 8-0 Sven Rydell (73), 9-0 Sven Rydell (78), 10-0 Sven Rydell (80) och 11-0 Carl-Erik Holmberg (82).

Med hjälp av den sensationellt sena våren, som åter producerat fram en klyfta mellan å ena sidan Mellansverige och å den andra Syd- och Västsverige, fick Örgryte IS en glänsande start i den allsvenska seriens våromgång.

Med dålig kondition och ett minimum av träning bakom sig hade Norrköpingskamraterna inte den ringaste chans att på något positivt sätt kunna skada det vältränade Örgrytes målkvot, men härtill kom också att laget av en gemen otur med sin sovvagnsbeställning i veckan före matchen måst företaga resan till Göteborg i tredje klassens sittvagn på natten till fredagen. Utan tillräcklig sömn, stelbenta, utledsna och på förhand dömda till nederlag hade Norrköpings spelare alltså den ytterligt hopplösa uppgiften att gå till strid mot ett lag, vilket var ungefär lika mycket före dem i tekniskt hänseende som kondition.

Till dess heder måste noteras att de hela tiden spelade ett modigt och öppet spel, fritt från maskning och skockning, dessutom juste och sympatiskt.

Örgryte spelade i stor stil ett intensivt och lyckat kortpassningsspel, bollen hela tiden efter marken, snabbt och elegant. Rydell gjorde sina allra bästa solodribblingar. Holmberg och Zachrisson sköt bättre än någonsin. Den senare gjorde "the hat tric" och torde väl med den här matchen ha spelat sig fast i örgrytekedjan.

Han har till stor del "släppt sitt halvbacksspel", låg högre upp och fick därmed bättre kontakt med övriga forwards, vilket var till stor fördel för hela anfallsspelet. Frågan är om det inte blivit inemot femton mål om inte örgrytelaget resignerat de sista tio minuterna och slagit av på takten. Norrköpingskamraterna var i det läget sedan länge fullständigt utpumpade. Kraften räckte inte till. De sprang som i tjära på den tunga planen. Benen ville i andra halvlek helt enkelt inte bära dem.

Otto Ohlsson från Helsingborg skötte pipan mycket bra, trots att han felaktigt godkände ett offsidemål av Rydell. Särskilt noterade man med tillfredsställelse att han vid hands och andra fel konsekvent lät spelet fortsätta om det var till den felande partens nackdel. Örgrytes kortpassningsspel har tidigare framhållits, men man bör kanske tillägga att det stundtals gick i ren uppvisningsstil, med skarpa variationer både beträffande ving- och centerspelet.

Örgrytes försvar var bra. Den nya backen Hultgren gör stora framsteg för varje match. Halvbackskedjan var i verkligt spelhumör med Friberg som den bäste. Innertrion gjorde matchens samtliga mål och främst av dem var Holmberg. Även om han nöjde sig med att göra två mål var han upphovet till så gott som alla övriga.

Norrköpingsborna spelade inte dåligt, men de var trötta, oerhört trötta. Ragnar spelade bra trots de elva målen. Materialet synes vara gott. Med arbete och möda torde det ännu finnas hopp för Norrköping att komma ifrån den obehagliga jumboplatsen i serietabellen.

Vid 4-0 samlade sig Norrköping till en sista kraftansträngning varvid Ljungkvist sumpade en rekordchans genom en miss tio meter fram-

för öppet mål, men denna lilla uppräckning var bara lugnet före stormen, ty kort därpå startade Örgryte, det mest fruktansvärda bombardemang som krigshistorien uppvisa, Verdun 1917-18 ej undantaget. Detta slag var intet mot vad Örgryte presterade mellan den 10:e och 37:e minuten i slaktmatchen å Ullevi långfredagen anno 1928. Sammanlagt höll Örgryte bollen ungefär 75 av de 90 minuterna.

## II. Torsdagen den 17 maj 1928, Landskrona BoIS - IFK Eskilstuna 11-0 (6-0)

BoIS: Axel Andersson; Erik Linder, Carl Hult; Svante Kvist, Fritz Lindfors, Henning Linder; Erik Jönsson, Harry Dahl, Nils Svensson, John Nilsson, Georg Pettersson

IFK: Bror Lindholm; Georg Karlsson, Bror Blom; Gunnar Gävert, Axel Andersson, Gösta Ekman; Ruben Nilsson, Bertil Carlsson, Erik Dahlström, Einar Kempe, Harry Rosenlind.

Domare: Gustaf Ekberg från Stockholm inför 2.109 åskådare på Landskrona IP.

1-0 Nils Svensson (17), 2-0 Harry Dahl (19), 3-0 Nils Svensson (23), 4-0 Harry Dahl (30), 5-0 Nils Svensson (32), 6-0 Georg Pettersson (42), 7-0 Harry Dahl (47), 8-0 Harry Dahl (48), 9-0 Georg Pettersson (54), 10-0 Harry Dahl (58) och 11-0 Harry Dahl (83).

Bägge lagen var ordinarie med undantag av Eskilstuna vars högerhalvback var reserv och det katastrofala nederlaget är egentligen oförklarligt då inte heller några justeringar förekom under matchen.

Den randiga kedjan var i slag som aldrig förr och man hade helt och odelat lagt individualiteten åt sidan. Speciellt utmärkte sig "Hacke" Dahl som var i glimrande form, osjälvisk och uthållig som i forna dar. När så härtill kom utomordentlig skjutsäkerhet, kan nog lite var föreställa sig den pånyttfödde Hacke. Tänka sig bara göra sex mål i en allsvensk match. Det är saker det! Vid sidan av Hacke var centerforwarden Nils Svensson en förgrundsfigur genom sitt intelligenta spel. Hade inte John Nilsson verkat nervös och oberäknelig framför mål hade dussinet blivit ett fullbordat faktum.

Det bakre försvaret hade inte mycket att göra men verkade fullt pålitligt. Allsvenskans speciella "offside professor" Erik Linder behövde inte visa så mycket av sina kvaliteter.

Den gamle centerhalven "Frille" Lindfors förtjänar däremot verkligen en honnör för sin insats i alla tiders landskronamatch.

Största orsaken till skrällen var dock, naturligtvis hemmakvintetten utom räkningen, de vansinnigt spelande yttre halvbackarna hos Eskilstuna. I stället för att understödja sina förtvivlat arbetande backar och målvakt, irrade halvbackarna som osaliga andar omedelbart bakom sina forwards. Trion (målvakt och backar) slet gott nog, men nog borde arge Lindholm kunnat taga åtminstone två av landskronaforwards långskott. Den som ändå försökte bäst var centerhalven Axel Andersson.

Hemmalagets överlägsenhet var så stark att Eskilstuna endast hade fyra skott mot mål under hela matchen, och redan efter tredje målet verkade Eskilstunaelvan vara ett slaget lag.

BoIS-managern Bror Nilsson konstaterar att – vi hade en tursam dag, en dag när allting gick som det skulle, och hade det velat sig väl hade ett par tre bollar till hittat in i Eskilstunas nätmaskor.

Noteras kan även att Landskrona genom segern passerade Eskilstuna och gick upp på åttonde plats i serien.

### III. Söndagen den 21 oktober 1928, Helsingborgs IF - IFK Eskilstuna 13-1 (4-1)

HIF: Sigfrid Lindberg; Axel Alfredsson, Arne Johansson; Nils Axelsson, Nils Rosén, Erik Persson; Charles Brommesson, Carl Cederholm, Harry Lundahl, William Andersson, Knut Kroon.

IFK: Bror Lindholm; Georg Karlsson, Bror Blom; Gösta Pejne, Axel Andersson, Gösta Ekman; Ruben Nilsson, Åke Andersson, Bertil Carlsson, Einar Kempe, Harry Rosenlind.

Domare: Osborn Wenzel från Stockholm inför 3.912 åskådare på Olympia.

1-0 Harry Lundahl (5), 2-0 Harry Lundahl (24), 3-0 Harry Lundahl (34) 4-0 Erik Persson (41), 4-1 Ruben Nilsson (44), 5-1 Charles Brommesson (49), 6-1 Knut Kroon (52), 7-1 Knut Kroon (54) 8-1 Knut Kroon (55), 9-1 Carl Cederholm (56), 10-1 Charles Brommesson (57), 11-1 Carl Cederholm (64), 12-1 Charles Brommesson (77) och 13-1 Harry Lundahl (81).

Helsingborg, som ruvat på hämnd sedan den 3 juni var i prima slag och speciellt kedjan spelade, och sköt som aldrig förr under detta år. Segerorganisatör denna gång var Harry Lundahl, som gjorde sitt livs match i HIF och dessutom får betecknas som bäste man på planen. Han hade för övrigt god hjälp av de fyra övriga forwards, av vilka tre sköt och den fjärde matade. Skyttar var Kroon och Brommesson med tre mål vardera samt Cederholm med två mål. William Andersson fick inte sitt namn i målprotokollet, men han gjorde dock bakom forwardlinjen ett mästerligt arbete och inrarnas gemensamma spel måste sättas i främsta rummet. Det är sällan man ser två svenska inrar idka ett så välutvecklat samspel sinsemellan.

Lundahl tecknades för fyra mål, samt ett mål helt riktigt bortdömt för offside, av dessa hade han hjälp med två av Eskilstunas backar. "Krassi" Persson drog också sitt strå till stacken i form av en fullträff via Axel Anderssons skalle. Eskilstunas tröstmål gjorde Ruben Nilsson på ett närskott en minut före pausen. HIF slarvade bort många chanser i slutet av första halvlek men man måste dock säga att Eskilstunaförsvaret redde upp en del svåra situationer med mera skicklighet än tur. Under andra halvlek gick det alldeles uppåt väggarna för kamraterna. När tolv minuter gått hade HIF gjort ytterligare sex mål och hade då ledningen med 10-1. Sista 33 minuterna gjordes ytterligare tre mål. Kamraterna hade en kvart från slutet en given målchans i form av en straffspark tilldömd för hands på Alfredsson. Straffsparken sköt Rosenlind dock långt utanför.

Eskilstuna hade en dålig dag och spelade mycket öppet, och halvbackarna ville gärna understödja sina forwards. Mot ett HIF i slag är

denna taktik dödsdömd, den fick sitt straff också. Backparet överlastades med markeringsarbete, vilket de icke kunde sköta och de stod som låsta inför Helsingborgs stormande anfall. Ingen av backarna Georg Karlsson eller Bror Blom är heller över sig snabb och då de dessutom saknar en säker långspark, som kunde skaffat luft, kunde matchen egentligen inte slutat på något annat sätt. Mot ett anfall som inte håller bollen en sekund i onödan måste ett sådant spel lämna kraftiga luckor för yttrarna, och deras sex mål är på så sätt icke en tillfällighet. Inte ens med bättre spel hade Eskilstuna dock haft en chans mot dagens HIF-lag, även om siffrorna inte hade blivit så stora.

Eskilstunas svaga spel kan dessutom till viss del förklaras av att fem spelare inför matchen led av tillfällig indisponering p.g.a. krångel med magen. En viss matthet kunde nog anses på ett par håll. Åke Andersson tvingades till omplåstring vid sidan av planen två gånger, varav en gång i drygt tio minuter och Gösta Pejne kunde inte göra sig själv rättvisa sedan han skadats vid en sammanstötning med Knut Kroon redan efter fem minuters spel. Det befaras dessutom att Pejne är borta för resten av hösten.

Två "äkta hat trick" gjordes i matchen och speciellt Knut Kroons tre mål i svit inom loppet av 2 minuter och 57 sekunder i andra halvlek bör uppmärksammas, då det vid den aktuella tidpunkten t.o.m. var världsrekord!

Trots sitt stora spel var HIF inte riktigt ordinarie. Gunnar Olsson kunde inte delta sedan hans i arbetet ådragna brännskada visat sig värre att läka än väntat.

En anledning till att HIF gick in alldeles speciellt för denna match var att det var Eskilstuna som "gjort bort" HIF:s serieseger i förra Allsvenskan (1927/28). Sista speldagen möttes dessa lag i slutstriden och HIF ledde i halvtid med 2-0, varpå Rosenlind efter paus spräckte

den nolla som skulle säkrat Skånes första serieseger.

"Massa" Alfredsson hade också inför matchen gått ut i tidningarna och utlovat en slakt som tack för senast.

#### **IV. Söndagen den 22 september 1929, Helsingborgs IF - IFK Norrköping 11-0 (4-0)**

HIF: Willy Nilsson; Nils Axelsson, Arne Johansson; Sture Nilsson, Nils Rosén, Erik Persson; Charles Brommesson, Gunnar Olsson, Harry Lundahl, Albin Dahl, Knut Kroon.

IFK: Gunnar Ragnar; Valter Landström, Gösta Berglund; Bertil Andersson, David Adolfsson, Torsten Johansson; Karl-Gustaf Widegren, Martin Gustafsson, Ragnar Andersson, Axel Jansson, Edvin Johansson.

Domare: Vidar Stenborg från Eskilstuna inför 3.952 åskådare på Olympia.

1-0 Gunnar Olsson (10), 2-0 Knut Kroon (29), 3-0 Albin Dahl (31), 4-0 Charles Brommesson (44) 5-0 Charles Brommesson (46) 6-0 Harry Lundahl (49), 7-0 Harry Lundahl straff (58), 8-0 Harry Lundahl (63), 9-0 Charles Brommesson (69), 10-0 Charles Brommesson (70) och 11-0 Harry Lundahl (83).

På grund av det miserabla vädret hade matchen ej samlat större publik än 4000 personer, vilka icke hade orsak att ångra sig då favoriterna segrade lekande lätt. HIF gjorde en god match, såväl i anfall som försvar. Forwardskedjan formligen lekte sig fram, men trots de elva målen slarvade helsingborgarna bort en hel del målchanser.

Norrköping hade reserv för Lager och Berglund och i HIF-målet stod Willy Nilsson, enär Sigge Lindberg ej kunde medverka på grund av skada.

Norrköping började bra med fördel av vinden, men snart började det att regna och planen blev ännu halare än förut, varjämte bollen blev svår att hantera. Första målet kom efter tio minuter genom Olsson. Norrköping tappade dock ej modet utan gick friskt på. HIF:s halvbackar kunde inte finna sig tillrätta, men backarna klarade upp anfallen till belåtenhet. Speciellt Sture Nilsson gjorde en svag match, men bakom den svaga punkten fanns en oerhört stark Nils Axelsson, som väl aldrig spelat bättre, och han kan gärna få hederstiteln bäste man på plan. Med sin snabbhet och sin till det otroliga gränsande placeringsförmåga kvävde han de flesta försöken till anfall, och hans spark var ren och stilfull som alltid. Willy Nilsson hade en del att göra i första halvlek och det gjorde han bra, utom då han onödigt boxade en boll, som utan Axelssons påpasslighet skulle givit Norrköping det första målet.

Framåt spelade HIF i den gamla vanliga stilen, målmedvetet och ambitiöst. Lundahl ledde kedjan perfekt och de fick genom motståndarnas öppna och optimistiska spel gott om spelrum. 17-2 i skott på mål är siffror som talar.

Ragnar i kamratburen stred men dagens nionde mål kan ses som ett exempel på hur stor övermakten var, Lundahl sköt i plankan, och sedan räddade Ragnar ett skott från samme man innan Brommesson tvingade Ragnar att kapitulera. Lundahls straffmål kom sedan Gunnar Olsson fälts i straffområdet.

Den bäste för dagen i Norrköpingskamraterna var Torsten Johansson, som gjorde ett jättearbete.

Den internationella uttagingskommittén fanns på plats på Olympia för att bese matchen.

Det konstateras att kedjan, så långt det låter sig göras, var en enhet samt att det talar för att skall någon med i landslaget, så skall de fyra andra också vara där. Så blev också fallet. När UK på kvällen efter matchen tog ut landslaget mot Norge kommande helg fick hela anfallskvintetten förtroendet att representera Sverige. I övrigt kom inte några HIF:are med i landslagets startelva, Nils Axelsson kom dock med som en av tre reserver.

## V. Söndagen den 19 april 1936, IFK Eskilstuna - IF Elfsborg 2-12 (2-4)

IFK: Breit Andersson; Herbert Carlsson, Karl Roos; Tage Wallin, Bengt Essman, Einar Kempe; Elis Andersson, Lennart Carlsson, Uno Nilsson, Åke Andersson, Einar Lindgren

IFE: Axel Ohlsson; Erik Lager, Erik Källström; Rickard Borg, Arvid Emanuelsson, Erik Olsson; Gillis Andersson, Åke Samuelsson, Sven Jonasson, Karl-Erik Grahn, Åke Hallman.

Domare: Erik Granqvist från Örebro inför 4.500 åskådare på Tunavallen.

1-0 Uno Nilsson (9), 1-1 Åke Hallman (19), 1-2 Erik Olsson (24), 1-3 Gillis Andersson (28), 2-3 Lennart Carlsson (35), 2-4 Karl-Erik Grahn (41), 2-5 Sven Jonasson (46), 2-6 Sven Jonasson (65), 2-7 Sven Jonasson (69), 2-8 Sven Jonasson (70), 2-9 Sven Jonasson (82) 2-10 Gillis Andersson (83), 2-11 Gillis Andersson (85) och 2-12 Gillis Andersson (87).

Carl Larsson, IF Elfsborgs ordförande – som fyllde 50 år på måndagen den 20 april – fick den bästa present han kunde önska sig. Ett meddelande om att Elfsborg vunnit sin största seger genom tiderna. Han kan låta alla tidningsreferat vara hyllningstelegram på 50 års dagen, en uppvisning Eskilstuna inte kommer att glömma i brådrasket. Larsson fanns inte med i Eskilstuna utan han hade stannat hemma i Borås inför sin högtidsdag.

Elfsborg gjorde ett imponerande intryck och hur guldet skall kunna ryckas undan från Sven Jonassons lag, som trots att säsongen knappast har börjat, redan är i högform, är en gåta.

I början tog Elfsborg det en smula piano. Man ville tydligen känna sig för och Eskilstuna som likt alla jumbolag inte är något ofarligt umgänge, satte naturligtvis till alla klutar för att ta vara på en chans som kanske fanns... ganska snart kunde Eskilstuna ta ledningen.

Den unge debuterande målvakten Breit Andersson visade sig vara en utomordentligt släpphänt herre. Elfsborgs två första mål nästan tappade han in – nervositet av att stå öga mot öga med landslagskedjan?

- och efter pausen tog den unge mannen alldeles slut. Visserligen expedierade Jonas et C:o den ena projektilen efter den andra, men dessmellan förekom en del saker som absolut inte borde ha släppts in. Det fanns ingen förlåtelse för tabbarna.

Maskineriet arbetade som smort i Elfsborgs kedja. Bollen gick till Jonasson, till Grahn, till Hallman, ingen hemmabo fick lukta på lädret, och när försvararna var skingrade kom det grova artilleriet fram. Det var en utsökt uppvisning. Skotten knallade, och hemmaborna råkade i något som närmast kunde kallas panik, upplös-

ningstillstånd. Bakom Elfsborgs tionde mål låg ett så uppseendeväckande målvaktsschabbel att publiken började skratta åt eländet.

Eskilstuna hade till seriepremiären lagt sig till med en egen hemmagjord taktik, som laget kan vara bergsäkert på att få behålla för sig själv i framtiden. Den underbara nyheten bestod i att högerbacken Carlsson och högerhalven Wallin spelade engelskt och vänsterbacken Roos helsingborgskt á la Axelsson (alltså i realiteten tillbakadragen centerhalv), vänsterhalven Kempe hängde på sin ytter och Essman på centerhalv spelade närmast andra centerforward, Elfsborgs högerinner Åke Samuelsson hade alltså ingen bevakare. Därtill kom att hela försvaret för det mesta höll till uppe vid mittlinjen och lämnade den darrhänpte och fumlige målvakten Breit Andersson alldeles ensam med de anstormande fienderna. Typiskt för denna Eskilstuna taktik var Elfsborgs sjätte mål. Jonasson fick bollen en meter in på egen planhalva, men publiken skrek på offside, därför att han var framför planens samtliga andra spelare – den olycklige Breit undantagen – och i hastigheten tänkte man inte på att man inte kan vara offside på egen plandel. Jonas stack i väg med bollen över det ödsliga ”no mans land” och fick Herbert Carlsson efter sig. Han inväntade denne nere vid målet, gjorde bort honom med en liten vrickning och sköt otagbart förbi en stillastående Breit i målet. Eskilstuna taktiken var ingenting annat än rena självmordet. Vilket annat lag som helst hade smält in minst ett halvt dussin mål på detta häpnadsväckande optimistiska försvar, och då var det ju inte så underligt att målsugna Jonasson et C:o orkade med dussinet fullt plus tre mer eller mindre välmotiverat underkända fullträffar.

Domaren Erik Granqvist hade ingen lyckad dag, verkade hela tiden osäker på sig själv. Blåste ofta sent och gjorde ett par gånger betydelsefulla felbedömningar på offside etc. Bland annat gjorde Elfsborg två underkända mål vid ställningen 8-2. Först ett definitivt felaktigt bortdömt mål av Hallman och strax därefter ett tveksamt bortdömt mål av Jonasson, Jonasson var onside medan Gillis Andersson möjligen var offside. Dessförinnan hade Jonasson gjort ett underkänt mål redan efter drygt tio minuter.

Thure Claesson "at ringside" imponerade med hårt arbete för att mana på grabbarna, "gå tillbaka Grahn", "ge ifrån Dig bollen", "spela på Jonas", "växla till höger". Det konstateras att det är lärorikt att se honom i aktion, inte minst eftersom laget redan gjort tio mål i det läge citaten är hämtade från.

### **Faran av målrekord**

Den rubriken fanns i Idrottsbladet redan den 22/4-1936, och varnade Elfsborg efter storsegern mot IFK Eskilstuna för baksmälla i den närmast följande matchen mot IFK Göteborg.

Idrottsbladet konstaterar att segern visserligen innebär en "triumf för stunden (målkvoten blir ju rätt uppsnyggad), men erfarenheten har visat att det snarare innebär ett handikapp. Det är ofrånkomligt så att motståndarna, som står i tur att möta de lag som vunnit en brakseger, ta sig samman på ett helt annat sätt än vad fallet skulle varit om det förstnämnda laget vunnit en normal seger."

Detta exemplifieras med att; Örgryte 1928 inte gjorde mer än två mål i någon match den närmaste månaden efter sin storseger, att Landskrona 1928 tre dagar senare förlorade med 0-4 mot Örgryte, att Helsingborgs 1928 veckan efter förlorade med 0-1 mot Sleipner, att landslaget med en ren HIF-kedja veckan efter HIF:s storseger 1929 förlorade med 1-2 mot Norge, så Elfsborg bör nog ha varit varnade vad som väntade dem i Göteborg, där de i alla fall kom att nå 1-1. För de fem tvåsiffriga segrar som kommit sedan artikeln i Idrottsbladet 1936 har det faktiskt gått riktigt bra för lagen att följa upp sin storseger, fyra vinster och endast en förlust.

Summeras den följande allsvenska matchen för samtliga tio lag erhålls tabellraden:

10 6 1 3 24-20, men det är faktiskt inte så imponerande.

De förlorande lagen har faktiskt ett väl så bra facit med tabellraden:

10 5 3 2 23-14

En brakförlust räckte alltså, i den efterföljande matchen hade det ofta väl optimistiska och öppna spelet fått ge vika för en mer tillknäppt och som det visade sig mer vägvinnande spel.

1925 ändrades offsideregeln i fotboll, vilket till viss del förklarar att det gjorde så mycket mål i slutet av 1920-talet. Från att det tidigare krävts tre spelare mellan den bollmottagande spelaren och målet i passningsögonblicket räckte det från och med detta år med två spelare. Förändringen ansågs speciellt öka yttrarnas chanser att göra mål.

En taktik som Helsingborgs IF tidigt tillägnade sig och utvecklade var att dra ned lagets ytterhalvbackar för att markera motståndarnas ytterforwards, medan centerhalvbacken däremot huvudsakligen fick en stödjande uppgift. Denna modell kom i Sverige att kallas för helsingborgssystemet. Engelskt system däremot innebär att centerhalvbacken dras ned som en tredje back för att markera centerforwarden medan backarna markerar motståndarnas ytterforwards och att ytterhalvbackarna, som även gå med i anfallen, i försvarsläge markerar innerforwards.

*Denna lilla utviking kan ses som ett stöd för matchreferatet mellan Eskilstuna och Elfsborg 19/4-1936.*

## **VI. Söndagen den 28 augusti 1938, IF Elfsborg - Degerfors IF 10-1 (5-1)**

IFE: Einar Jonasson; Ragnar Blixt, Erik Källström; Gösta Dahl, Arvid Emanuelsson, Karl-Erik Grahn; Gillis Andersson, Nils Samuelsson, Knut Johansson, Sven Jonasson, Åke Samuelsson.

DIF: Magnus Bergström; Nils Lundin, Sven Gustafsson; Gunnar Andersson, Evert Holmgren, Einar Skeppstedt; Gunnar Lidman, Karl-Erik Jakobsson, Henry Jakobsson, John Bergström, Nils Skålberg. Domare var Erik Skoogh från Halmstad inför 6.444 åskådare på Idrottsplatsen.

0-1 Henry Jakobsson (2), 1-1 Gillis Andersson (12), 2-1 Gillis Andersson (21), 3-1 Sven Jonasson (32), 4-1 Sven Jonasson (41), 5-1 Gillis Andersson (45), 6-1 Sven Jonasson (52), 7-1 Åke Samuelsson (64), 8-1 Nils Samuelsson (75), 9-1 Knut Johansson (84) och 10-1 Gillis Andersson (88).

Säkerligen var det ett hårt slag för Degerfors, denna obarmhärtiga konfrontation med ett gammalt rutinerat storserielag i fritt stridshumör. Man vill inte tro att nykomlingarna äro så svaga som nederlagssiffrorna utvisa. Laget blev paralyserat av den hårda fart som Elfsborg satte upp efter ett par för de gulsvarta olyckliga inledningsminuter.

Rutinen fattas tydligen ännu hos brukslaget. Dock såg man under inledningskvarten att Degerfors kan spela fotboll. Då märktes framförallt innertrion, de båda "Hambobröderna" och nyförvärvet Bergström, samt den ljuslockige Holmgren. Efter en halvlek hade Holmgren fått nog av ringdansen i centern och bytte med vänsterhalvbacken Skeppstedt. Bakre försvaret verkade däremot mycket svagt, och backarna var orörliga och stod faktiskt som fastlåsta, vilket gav Elfsborgs kedja härligt svängrum. Bergström i målet stred dock friskt och höll siffrorna nere med djärva och skickliga utrusningar och klarade massor av farliga målskott.

Elfsborg hade en dag då nästan allt lyckades. Matchens uppläggning blev också den att Elfsborg fick en väckare då Degerfors nästan omedelbart gjorde mål, varpå det blev irritation men också kamphumör hos de gulsvarta. Det var främst kedjan som märktes. Man vet inte vilken av vingarna som man skall sätta främst,

Jonasson och Åke Samuelsson eller högersidan Nils Samuelsson och Gillis Andersson. Knut Johansson i centern märktes däremot mindre. Emanuelsson var suverän i försvaret och även Grahn visade tendenser av storspel.

Sedan Degerfors vunnit lotten och Jonasson satt bollen i rörelse med ansiktet mot solen, gjorde Degerfors mål genom Jakobsson redan efter 2 minuter.

Det blev nu fart på elfsborgarna och sedan Emanuelsson efter 7 minuter skjutit en straff långt utanför kvitterade Gillis Andersson i den 12 minuten.

I den andra halvleken resignerade Degerfors, och sedan Nils Samuelsson gjort Elfsborgs åttonde mål med kvarten kvar såg det ut som om elfsborgarna var belåtna, men de sista fem minuterna kom ytterligare två mål. Först lyckades Nils Samuelsson elegant placera en boll framför Knut Johansson som denne inte kunde undgå att göra mål på och sedan avslutades målskyttet då matchens profil Gillis Andersson gjorde sitt fjärde mål för dagen genom att smälla upp bollen i nättaket. Trots att Degerfors satte två man att markera honom dribblade sig Gillis ideligen fri. Som helhet spelade Elfsborgs anfallskvintett lika bra som under glansdagarna 1935-36.

## **VII. Torsdagen den 3 juni 1943, Malmö FF - Halmstads BK 12-0 (5-0)**

MFF: Helge Bengtsson; Hans Malmström, Erik Nilsson; Kjell Rosén, Sture Mårtensson, Kjell Hjertsson; Börje Persson, Börje Tapper, Arne Hjertsson, Carl-Erik Sandberg och Stellan Nilsson.

HBK: Ove Nilsson; Arne Andersson, Sture Roslund; Sune Peterson, Henry Nilsson, Gösta Karlsson; Gösta Göransson, Kjell-Åke Svensson, Åke Höög, Karl-Axel Bengtsson och Jan Östlund. Domare: Nils Holm från Göteborg inför 5.500 åskådare på Malmö IP.

1-0 Arne Hjertsson (18), 2-0 Arne Hjertsson (24), 3-0 Arne Hjertsson (29), 4-0 Arne Hjertsson (36), 5-0 Börje Tapper (43), 6-0 Arne Hjertsson (57), 7-0 Börje Tapper (64), 8-0 Arne Hjertsson (67), 9-0 Arne Hjertsson (74), 10-0 Börje Persson (76), 11-0 Börje Persson (84) och 12-0 Kjell Rosén straff (85). [se även SFS-Bolletinen 2000:4 sid. 31ff.]

### VIII. Söndagen den 14 oktober 1945, IFK Norrköping - Djurgårdens IF 11-1 (2-0)

IFK: Torsten Lindberg; Oscar Holmqvist, Gösta Malm; Birger Rosengren, Einar Stéen, Lennart Wigren; Halvar Carlbom, Knut Nordahl, Gunnar Nordahl, Erik Holmqvist, Georg Ericson.

DIF: Kjell Cronqvist; Birger Sandberg, Gunnar Persson; Sture Larsson, Bjarne Redestad, Evan Pettersson; Hans Stelius, Sixten Sandberg, Olle Björkman, Stig Nyström och Arne Bryngelsson.

Domare: Erik Granqvist från Örebro inför 6.173 åskådare på Idrottsparken.

1-0 Lennart Wigren (24), 2-0 Gunnar Nordahl (29), 3-0 Lennart Wigren straff (48), 3-1 Hans Stelius (49), 4-1 Gunnar Nordahl 50 min, 5-1 Halvar Carlbom (52), 6-1 Gunnar Nordahl (59), 7-1 Georg Ericson (60), 8-1 Gunnar Nordahl (61), 9-1 Georg Ericson (63) 10-1 Gunnar Nordahl (88) och 11-1 Erik Holmqvist (89).

Med hjälp av medvinden startade stockholmslaget ganska friskt och den första kvarten kunde norrköpingsförsvaret tacka sin lyckliga stjärna att det inte blev utdelning på något av de snygga anfall som Djurgården svarade för. Redan i 2:a minuten sköt Sixten Sandberg mot öppet mål men centern Olle Björkman kom av någon underlig anledning att kasta sig framstupa mitt i bollbanan och några minuter senare sköt Sture Larsson fint i ribban.

"Lindy" erkände också efteråt att det flera gånger hade varit riktigt farligt nere hos honom till en början.

Efter 24 minuter fick Norrköping en hörna, och efter det fanns det bara ett lag på planen. Efter att "Smälla" Carlbom fått halvslag inne i centrum rullade bollen sakta utåt planen, där kom "Skinnet" Wigren rusande, lyfte bollen med utsökt behärskning och dräpte iväg ett skott i knähöjd som verkligen gjorde nätet till en strut. En grann sak som kom Djurgården att darra och publiken att tjuta av förtjusning. Ett av de mest perfekta hörnmål som referenten kunde erinra sig ha sett. Fem minuter senare vände Gunnar Nordahl blixtnabbt sedan han fått ett pass av brodern Knut, och pausresultatet 2-0 var fastställt.

Andra halvlek inleddes på ett olyckligt sätt för Djurgården då planens stora klumpeduns "Farsan" Sandberg ruffade grovt på Georg Ericson i straffområdet. Wigren prickade in straffen till 3-0. Ett par minuter senare reducerade Hans Stelius till 3-1, men Djurgården hade nu inte en chans, spelarna verkade fullkomligt orkeslösa och försvarsspelarna sprang omkring som yra höns. Kedjan lade sig inte ens på försvar. Norrköping som behövde förgylla sina målsiffror i tabellen satte plötsligt igång med ett spel så otroligt effektivt och rasrent att det bara

var att ge sig på nåd och onåd inför grannlåten. Knut började med en behärskad passning till Gunnar 4-1. Cronqvist i målet greps av panik och släppte ett tag in praktiskt taget allt som riktades mot honom. "Mulle" – "Åby" – grant till "Smälla" och 5-1. Gunnar gjorde 6-1 och strax därefter ny "Mulle"-passning som öppnade hela försvaret och där kom "Åby"-Ericson. Man kunde ju se att det skulle bli mål. Det är ju "Jojjes" specialläge att få rusa och skjuta. Knallhårt och 7-1.

Gunnar Nordahl sköt och Cronqvist tappade bollen mellan benen 8-1. Nian vispade "Åby" in med långa benet och för stockholmarna var det jämmer och elände över hela linjen. 10-1 plockade Gunnar bort från Cronqvist darriga nypor. "Mulle" petade slutligen in 11-1 på passning från Carlbom. Djurgården hade undfågnats med sju mål på en kvart och de sista två målen i slutminuterna.

Norrköping gladdes med den teknik man så länge efterlyst. Hela kedjan gick ständigt till anfall, man mötte bollen och placerade sig. Det blev en flygande kraft och fart av osedvanligt märke över spelet. Alla fem i kedjan var lika farliga. Gunnar Nordahl kämpade ståtligt trots att ena ansiktshalvan var starkt uppsvullen. Han gick, med en varbildning som tydligen inte är att leka med, direkt från matchen hem i säng. Det låg två man på landslagscentern jämnt. Ändå hann Gunnar med fem mål och skapa ytor för de övriga i kedjan.

Massiva "Farsan" Sandberg representerade tydligen den berömda Djurgårdseken. Ty med samma kraft vräkte han sig på den stackars "Åby"-Ericson och höll på att kosta Djurgården flera straffar. Norrköping vann hörnorna med 5-4.



### **IX. Torsdagen den 26 maj 1949, Malmö FF - Jönköpings Södra IF 12-0 (4-0)**

MFF: Helge Bengtsson; Arne Månsson, Erik Nilsson; Kjell Rosén, Sven Hjertsson, Ingvar Gärd; Egon Jönsson, Börje Tapper, Ingvar Rydell, Carl-Erik Palmér, Stellan Nilsson.

JSIF: Rune Persson; Bertil Samuelsson, Stig Svanberg; Olle Fridén, Allan Broling, Göte Lindstrand; Bo Karlsson, Ivar Eidefjäll, Karl Simonsson, Karl Andersson, Göte Brink.

Domare Ragnar Holmberg från Göteborg inför 17.170 åskådare på Malmö IP.

1-0 Kjell Rosén (7), 2-0 Börje Tapper (10), 3-0 Carl-Erik Palmér (26), 4-0 Stellan Nilsson (45), 5-0 Kjell Rosén (61), 6-0 Carl-Erik Palmér (64), 7-0 Stellan Nilsson (66), 8-0 Carl-Erik Palmér (67), 9-0 Egon Jönsson (77), 10-0 Stellan Nilsson (87), 11-0 Börje Tapper (89) och 12-0 Börje Tapper (89).

Resultatet och publiksiffran skvallrar om en klang- och jubeldag för hemmalaget, och lägger man därtill att Malmö FF hade 16 hörnor mot 3 och 25 skott på mål mot 4, så är det inte svårt att förstå att hemmalaget var åtskilligt överlägset, trots att Sture Mårtensson och Valle Ek saknades och att Ingvar Rydell gjorde sin sämsta match hittills i Malmö FF. Speciellt i andra halvlek dominerade MFF, då 17 av de 25 skotten på mål avlossades.

Den främsta ljuspunkten var Kalle Palmér, som egenhändigt gjorde tre mål och var det direkta upphovet till ytterligare lika många. Han blev publikens lille älskling, och det med rätta. Hade den unge mannen några matcher tidigare fått vara med och leka i representationselvan hade han säkerligen haft en plats i skytteligans topp, men bättre sent än aldrig, och hat trick i de båda senaste matcherna inger respekt. Det rara barnet har ej blott en sällsynt fin uppfattningsförmåga utan också en vidunderlig teknik och kroppsbalans, som tillåter honom att finta och glida förbi en motståndare på vilken sida som helst. Han är den närmast idealiske forwards-spelaren.

Ger sig aldrig in i svårare närmkamper med sina motståndare och glider smidigt undan när det ser ut att bli rena krocket. Trots att MFF-centern var i svagaste laget var det dock fart över forwards-kedjans spel, och förutom Palmér hade yttrarna en god dag, och även Tapper visade prov på mycket gott spel, både ute på planen och i avslutningarna. Försvaret spelade ojämnt, men hade efter hand inga större svårigheter att klara av Jönköpingsanfallen.

Efter 29 minuter ogillades ett mål av Jönsson emedan "den hemlige" hade befriat sig från sin påträngande uppvaktning på ett otillåtet sätt. Rosén utökade kedjan till sex man inför 5-0.

Trots de många Malmömålen var det flera gånger farligt vid hemmalagets bur, och redan i första matchminuten är det väl fråga om inte Jönköping hade en boll inne, men domaren stod illa till mitt på plan, och hade ingen möjlighet att kunna avgöra fallet.

"Timpa" Simonsson som för en månad sedan gjorde en så bra match att han uttogs som reserv till landslaget mot England hade på torsdagen en helsvart dag. Bara det är egentligen beröm nog för centerhalven Sven Hjertsson. Fullständigt ur humör spelade "Timpa" hela matchen statistens roll. Han var pinsamt dålig. Inte bara att de få skott han lyckades få iväg hamnade långt utanför målburen, han förstörde också massor av chanser genom att konsekvent stå offside. Inrarnas heroiska arbete båtade föga, då centern för dagen var en fullständig börda. Försvarsmässigt var det framförallt vänsterbacken Stig Svanberg som inledningsvis var det svaga numret, och efterhand fick han sällskap. Det enda positiva som kunde anas i Jönköpingslaget var Ivar Eidefjälls insats.

## **X. Torsdagen den 19 augusti 1965, Helsingborgs IF - Malmö FF 1-10 (0-5)**

HIF: Rolf Marinus; Rolf Norell, Berne Hasselqvist; Lars-Ove Nilsson, Ingemar Nilsson, Matts Johansson; Göran Prütz, Hans Selander, Bert Olsson, Lars-Erik Ahlberg, Sylve Bengtsson.

MFF: Nils Hult; Jörgen Ohlin, Rolf Björklund; Bertil Nilsson, Krister Kristenson, Prawitz Öberg; Ulf Sivnert, Bertil Elmstedt, Lars Granström, Bo Larsson, Ingvar Svahn

Domare: Curt Nystrandh från Katrineholm inför 12.199 åskådare på Olympia.

0-1 Lars Granström (17), 0-2 Bertil Elmstedt (31), 0-3 Ulf Sivnert (33), 0-4 Lars Granström (44), 0-5 Bertil Elmstedt (44), 0-6 Bo Larsson (57), 1-6 Matts Johansson, straff (59), 1-7 Bo Larsson (61), 1-8 Lars Granström (71), 1-9 Bo Larsson (85) och 1-10 Ingvar Svahn (86).

Denna disiga men sommarheta kväll återtog Malmö FF serieledningen och gjorde det med ett grandios spel, men den största orsaken till årets största allsvenska målkalas låg ändå mest hos HIF. ”Det var väl nästan snällt i överkant att använda en sådan självmordstaktik mot oss och spela så öppet” sa MFF-hövdingen Eric Persson efter matchen.

– Ja det kan väl tyckas så, svarade HIF-ledaren Ralle Weimann, men efter 0-5, vad fanns det då för anledning att börja ändra och dra sig tillbaka, och bara ligga och slå ifrån sig? Då kunde vi lika gärna löpa linan ut. Kritikerna skrek förgäves på den enda naturliga ändring HIF kunde ha gjort med sitt manskap, flyttat ned de naturliga och tidigare så framgångsrika backarna Hasse Selander och Bert Olsson, som nu spelade i kedjan. Kanske kunde de hållit Malmö FF:s flygande ytterar bättre i schack än nye Norell och Hasselqvist, och det kunde möjligen ha ändrat bilden en del. Behållningen av matchen var nämligen MFF:s stora ytterspel. Det skall givetvis inte överskattas med tanke på det motstånd som bjöds, men Ingvar Svahn i första halvlek och Ulf Sivnert i andra presterade den ena drömpassningen efter den andra som innertrion lätt och enkelt – alltför enkelt kanske eftersom HIF:s ytterhalvor helt

gick på offensiv trots underläge – förvandlade till mål.

Det finns förstås en ursäkt till att HIF-taktikerna inte ändrade mer på sin uppställning. Just som Malmö FF tagit ledningen med 1-0 efter 17 minuter skadades nye högeryttern Göran Prütz illa. Han tacklades hårt av Bosse Larsson och föll så illa att han bröt vänsterarmen. Det betyder att hans andra allsvenska match också blev hans sista för säsongen.

Till de stora siffrorna bidrog i stort sett hela laget, och för den nye unge målvakten Rolf Marinus blev det en fruktansvärd upplevelse, som han kanske får svårt att resa sig ifrån.

Bosse Larsson spelade mer samlad och med större satsning än på länge, även Granström marscherade lättare än på länge och för Elmstedt betydde matchen en personlig revansch för den hårda kritik han utsatts för på sistone. En folkstorm i Malmö hade faktiskt blåst honom ur laget, och Jan Ekström var nominerad som högerinner, men vid tisdagens träning skadade denne sig och Elmstedt fick hoppa in. Hans genombrottstyngd kom till sin rätt i högsta grad, men bör ändå ha satt myror i huvudet på MFF:s laguttagare – berodde Elmstedts framgång den här gången på motståndet endast?

### **Antal tvåsiffriga matcher per lag**

Flera av lagen har varit med om mer än en tvåsiffrig match. Sex lag har varit på den segrande sidan. Malmö FF (3 gånger), Helsingborgs IF (2), IF Elfsborg (2) samt Örgryte IS, Landskrona BoIS och IFK Norrköping vardera en gång.

På den förlorande sidan har sju olika lag varit. IFK Eskilstuna (3 gånger), IFK Norrköping (2) samt Degerfors IF, Halmstads BK, Djurgårdens IF, Jönköpings Södra IF och Helsingborgs IF vardera en gång. IFK Norrköping och Helsingborgs IF har alltså varit med både om att göra och släppa in minst tio mål i en allsvensk match.

## **Placering i serien under året**

För åtta av de lag som vunnit med tvåsiffrigt i allsvenskan slutade säsongen riktigt lyckligt, dvs. med allsvensk serieseger. Endast Landskrona BoIS 1928 på en slutlig nionde plats och Malmö FF 1943 på en slutlig femte plats bryter mönstret. Örgryte IS hade 1928 stor nytta av sin storseger inför den rekordjämn avslutning som väntade, med serieseger 9/1000 före Helsingborgs IF och Malmö FF var starkt hjälpta av sin storseger 1949 när de jagade i kapp GAIS och sedan höll undan för Helsingborgs IF på bättre målskillnad.

För de förlorande lagen har det – helt naturligt – gått sämre. Även om inte mer än tre av dem degraderats – IFK Eskilstuna 1929, IFK Norrköping 1930 och Degerfors IF 1939 – har de förlorande lagen ofta varit i farlig närhet av nedflyttning när säsongen summerats. Bästa placering trots tvåsiffrigt nederlag visar Halmstads BK med en sjätte plats 1943, f.ö. på samma poäng som Malmö FF som i maj slog dem med 12-0! Denna match 1943 är en av två där ett i serien sämre placerat lag lyckats göra minst tio mål på ett lag som inför matchen låg före dem i serien. Den andra matchen är Landskrona BoIS-IFK Eskilstuna 1928. I båda dessa matcher passerade f.ö. de segrande laget sina motståndare i tabellen genom sin seger.

Karaktär av toppmöte kan väl närmast matchen mellan Helsingborgs IF och IFK Eskilstuna hösten 1928 sägas ha. Inför den 11:e omgången som matchen tillhörde låg HIF på 2:a och Eskilstuna-kamraterna på 4:e plats i serien. Efter denna genomklappning gick luften dock fullständigt ur smedlaget, endast 4 poäng i de återstående elva matcherna och degradering till division II våren 1929.

## **Målskyttar i tvåsiffriga matcher**

De segrande lagen har tillsammans gjort 113 mål och släppt in 6 mål i de tio redovisade matcherna. Målen hos de segrande lagen fördelas på 38 spelare, varav 7 gjort mål i mer än en tvåsiffrig match. De förlorande lagens mål fördelas på 6 spelare.

Flest mål i tvåsiffriga matcher har Helsingborgs Harry Lundahl och Elfsborgs Sven Jonasson och Gillis Andersson gjort med vardera åtta mål, därefter följer Arne Hjertsson från Malmö FF och Charles Brommesson från Helsingborg med sju mål. Totalt 20 hat trick redovisas, ja räknas Harry Dahls och Arne Hjertssons dubbla hat trick i samma match som två olika blir det 22 st.

## **De "olyckligaste" spelarna**

För en del av spelarna blev det inte fler allsvenska framträdande efter att ha varit med om en förnedrande tvåsiffrig förlust. Det var ju naturligtvis inte speciellt kul för dem. För sex av dem är det ännu värre. Storförlusten var den enda allsvenska matchen i karriären. Dessa sex spelare är; Olle Ringdahl och Nils Ljungqvist i Norrköping, Breit Andersson i Eskilstuna, Sven Gustafsson i Degerfors, Arne Andersson i Halmstad och Olle Björkman i Djurgården.

Den enda spelaren som varit med om tre tvåsiffriga förluster är Einar Kempe i Eskilstuna.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att åtta av storsegrarna i allsvenskan kommit på hemmaplan och endast två på bortaplan, samt att det är fyra matcher på 1920-talet, två matcher på 1930-talet, tre matcher på 1940-talet och en match på 1960-talet. När kommer nästa?

Det har varit nära några gånger sedan 1965, nio mål har exempelvis ett lag lyckats nå i samma match sex gånger sedan dess. Det är något magiskt med att nå det tionde målet, men en dag kommer det väl åter att ske ...

Denna artikel bygger på studier i tidningar, främst Dagens Nyheter och Idrottsbladet. Även lokala tidningar har använts för kompletterande studier.

## ***Linköping i april 2001***

Jimmy Lindahl

© SFS 2001